

Choroby przenoszone drogą płciową.

Do chorób przenoszonych drogą płciową należy wiele różnorodnych zakażeń bakteryjnych, wirusowych, pasożytniczych i grzybiczych.

Najczęstsze z nich to:

1. zakażenia bakteryjne – kiła, rzeżączka, chlamydioza
2. zakażenia wirusowe – HIV, zakażenie wirusami zapalenia wątroby typy B i C, mononukleozą zakaźną, zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), mięczak zakaźny, opryszczka warg sromowych (zakażenie HSV typ 2)
3. zakażenia pasożytnicze – świerzb, wszawica łonowa, owsica
4. zakażenia grzybicze – drożdżycy pochwy i sromu.

Obraz kliniczny, ryzyko przeniesienia zakażenia z osoby na osobę są bardzo zróżnicowane i zależą głównie od płci. Inaczej chorują kobiety inaczej mężczyźni: przykładowo zakażenia chlamydią u mężczyzn przebiegają bezobjawowo czyli zakażenie partnerki seksualnej jest bezwiedne i nie można go uniknąć. Natomiast zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego HPV z kolei u kobiet przebiega bezobjawowo i zakażenie partnera następuje również bezwiednie. Jeżeli partnerzy nie testują się, a kobiety nie badają się regularnie u ginekologa to nie jest możliwe wykrycie tych chorób.

Typowym przykładem zakażeń przenoszonych drogą płciową, które nie dają żadnych objawów chorobowych, nie tylko w zakresie układu moczowo-płciowego, są zakażenia wirusami zapalenia wątroby typu B i C oraz zakażenie HIV. Do niedawna uważano jeszcze, że zakażenia HBV i HCV nabywa się tylko w szpitalu, w kontaktach ze służbą zdrowia (pobieranie krwi, przetoczenie krwi, dializoterapia, kroplówki, zabiegi operacyjne itd.). Ten pogląd tak się ugruntował, że nawet lekarze leczący choroby wątroby nie wierzyli, że jest jeszcze inna droga zakażenia – przez seks. To mylne przeświadczenie znalazło odzwierciedlenie w używanych dawniej nazwach: dla zakażenia wirusem HBV (popularnie zwaną żółtaczką typu B) używano określenia „żółtaczka wszczepienna” czyli nabyta w kontaktach ze służbą zdrowia, a dla zakażenia wirusem HCV – określenie „żółtaczka poprzetoczeniowa”, czyli nabyta po przetoczeniu krwi i preparatów krwiopochodnych. Niestety te błędne nazwy uspiły czujność lekarzy i spowodowały, że przez wiele dziesiątków lat nie testowano partnerów seksualnych osób chorujących na wirusowe zapalenie wątroby typu B i C, powodując dalsze szerzenie się tych zakażeń na inne osoby oraz na dzieci poprzez zakażone HBV i/lub HCV kobiety ciężarne nieświadome swojej choroby.

Zakażenie HBV i/lub HCV przez wiele lat przebiega zupełnie bezobjawowo lub pojawiają się dolegliwości, które nie są charakterystyczne i nie budzą niepokoju osoby zakażonej, która tym samym nie bada się. Te same uwagi dotyczą zakażenia HIV.

Zakażenie HIV przenosi się trzema drogami:

1. poprzez przetoczenie zakażonej krwi lub przyjmowanie narkotyków dożylnie
2. drogą kontaktów seksualnych
3. z matki na dziecko w czasie ciąży, porodu i karmienia piersią.

Ryzyko przeniesienia zakażenia tymi drogami jest zróżnicowane, największe w punkcie pierwszym. W trakcie stosunku seksualnego ryzyko jest inne dla kobiety (wyższe) niż dla mężczyzny (niższe) i zależy od wielu czynników, m.in. chorób towarzyszących, w tym innych chorób przenoszonych drogą płciową, np. zakażenie HSV-2 (przykładowo jeśli kobieta ma objawy opryszczki sromowej to ryzyko zakażenia HIV wzrasta wielokrotnie wskutek obecności zmian chorobowych), Dla mężczyzn w kontaktach seksualnych z kobietami ryzyko zakażenia HIV jest zawsze niższe, ze względu na różnice w budowie i biologii narządów płciowych.

Ta reguła natomiast nie sprawdza się w kontaktach seksualnych między mężczyznami. Seks analny (doodbytniczy) stanowi najbardziej ryzykowne zachowanie seksualne i jest obarczone najwyższym ryzykiem zakażenia HIV ze wszystkich form kontaktów seksualnych.

Najskuteczniejszą formą profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową jest oczywiście abstynencja seksualna. Dla osób, którym ten styl życia nie odpowiada pozostaje druga skuteczna droga zabezpieczenia – stosowanie prezerwatyw. Ryzyko zakażenia w trakcie kontaktu seksualnego z prezerwatywą jest nieporównywalnie niższe niż bez prezerwatywy, pomimo tego, że prezerwatywa nie stanowi 100 – procentowej gwarancji. Istotną informacją jest to, że tabletki antykoncepcyjne nie zabezpieczają przed powyższymi zakażeniami.

Powyższe zakażenia (HBV, HCV, HIV) stanowią bardzo istotny problem zdrowia publicznego oraz zdrowia jednostki. Są to zakażenia, które przebiegają podstępnie, bezobjawowo, nie można ich wykryć w trakcie rutynowych badań, np. do karty badań okresowych. Potrzebne są badania ukierunkowane na wykrycie tego typu zakażeń. Ponadto konsekwencje zdrowotne nie wykrytych wcześniej zakażeń są bardzo poważne. Zakażenie HIV wywołuje AIDS, który jest zespołem wielu złożonych chorób, wynikających z destrukcji układu immunologicznego, w późnej fazie już nieodwracalnego, doprowadzającego do zgonu w ciągu kilku miesięcy. Zakażenie HBV i HCV prowadzi do marskości wątroby i raka wątroby. Wykryte w tak późnym stadium również nie daje szans na skuteczne wyleczenie.

Ważna uwaga dotyczy profilaktyki zakażenia HBV i HPV. Można skorzystać ze szczepień profilaktycznych. Informacje może przekazać lekarz pierwszego kontaktu. Szczepienia są odpłatne, ale zabezpieczają przed zakażeniem do końca życia i nie trzeba ich powtarzać.

Dr n. med. Anita Wnuk – specjalista chorób zakaźnych